

Штець Т. Ф.
*PhD in Economics, доцент кафедри фінансів
та бухгалтерського обліку
Економіко-технологічного інституту
імені Роберта Ельворті*
Притула Л. В.
*студентка
Економіко-технологічного інституту
імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-273-2-21>

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ КОШТОРИСНИХ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Становлення та розвиток ринкових умов підприємництва в Україні актуалізували низку проблем, пов'язані з організацією бухгалтерського обліку в державному секторі економіки. Особливо гостро стоїть проблема в галузі формування та впровадження оцінювання бюджетних установ, зокрема державних вищих навчальних закладів, через використання морально застарілих норм і стандартів. Зміна підходів до реалізації підготовка фахівців з вищою освітою потребує перегляду та наукового обґрунтування нових нормативні показники [2, с. 201].

У вітчизняній економічній літературі питання кошторисного планування розглядають такі вчені, як В. Т. Александрова, О. Василик, П. К. Германчук, О. І. Назарчук, О. Кириленко, П. Г. Петрашка, С. М. Рубльової, І. Б. Стефанюка, Н. І. Сушко, В. Опарін, С. Юрій та ін. Сучасні фінансові наукові школи розробили основні теоретичні підходи до кошторисного планування, сформулювали найважливіші принципи, закономірності, методологічні засади цього виду планування, а фінансова практика виробила відповідні методи планування, які використовують суб'єкти бюджетних відносин у процесі складання, розгляду й

затвердження бюджетів усіх рівнів та всіх видів кошторисів [5, с. 165].

При визначенні обсягу видатків бюджету установи повинні враховувати об'єктивну потребу в коштах, виходячи з їх основного виробництва показники та квоти, обсяги виконаної роботи, кадрова забезпеченість, потреба у виконанні індивідуальні програми та планові заходи щодо зниження витрат у планованому періоді [2].

Кошторисне планування охоплює розподіл та перерозподіл частини вартості ВВП за всіма ланками системи фінансових планів сфери соціально-культурних послуг відповідно до стратегічних та середньострокових планів і прогнозів економічного й соціального розвитку, системи економічних нормативів та фінансових норм. За допомогою кошторисного планування здійснюється забезпечення фінансовими ресурсами усіх бюджетних установ для повноцінного виконання ними свої функцій і завдань. Методи кошторисного планування забезпечують правильні пропорції в розподілі видатків між окремими бюджетами, галузями соціально-культурної сфери та розпорядниками бюджетних коштів [5, с. 165].

Фактичні обсяги досягнутих показників за попередні роки як базові є науково необґрунтованими, оскільки такий підхід не передбачає розвитку тематики бюджетної сфери. Крім того, так би мовити для державних вищих навчальних закладів, то тут необхідно враховувати демографічні та економічні фактори (рівень доходу, потреба у фахівцях та ряд інших) [2, с. 202].

Натомість формування витрат, державних ЗВО беруть за основу квоти та нормативи бюджетних видатків на них. Відповідно, негативна тенденція: у своїй діяльності державні вищі навчальні заклади використовують застарілі стандарти. Наприклад, середньорічна квота [1]. Підготовка студентів здійснюється за 100% денною, 25% вечірньою та 10% заочною формами навчання. Недоліком такого підходу є фіксація досягнутого рівня, неможливість прогресивного розвитку, складність забезпечення умов реалізації. Фактично за всіма кодами економічної класифікації витрати державних вищих навчальних закладів України застосовуються норми, встановлені на мінімальний рівень.

Водночас практика багатьох успішних суб'єктів у розвинених країнах це підтверджує доцільніше використовувати різні стандарти (легший, досяжний, недосяжний тощо) [3, с. 40]. Такий підхід варто використовувати і в домашній практиці. Справа не в тому, як він підходить для визначення розміру фінансового забезпечення та витрат під час формування та затвердження оцінки, лише для цілей внутрішнього управління [3].

Зрозуміло, що дотримання чіткості порядку фінансового забезпечення потребує єдиного підходу до формування, розгляду та затвердження оцінки державних вищих навчальних закладів. Проте забезпечення ефективного планування діяльності можна досягти завдяки правильно налаштованій внутрішній системі планування і нормування [4, с. 120]. Загалом сучасні умови функціонування державних вищих навчальних закладів поставлені у жорсткі конкуруючі рамки, а тому особливо актуалізується проблема пошуку не лише шляхів удосконалення планування їх доходів та видатків, а і можливостей використання внутрішніх резервів підвищення ефективності [2, с. 203].

При побудові схеми управлінського обліку в державних ЗВО проблемні питання фінансової допомоги, пов'язані з плануванням, формуванням та бухгалтерського обліку, які визнаються важливими з точки зору менеджменту та можливостей оптимізації діяльності об'єкти контролю [4].

В. Є. Сафонова, з метою удосконалення планування (у тому числі кошторисного) у вищих навчальних закладах, пропонує здійснювати його наступним чином: перший рівень – фінансове прогнозування та планування щодо окремих вищих навчальних закладів; другий рівень – зведене фінансове прогнозування по Міністерству освіти і науки України, обласних управліннях освіти та інших регіональних органах [1, с. 105].

Тому, удосконалення кошторисного планування, реформування форм і методів бюджетної роботи, визначення об'єктивних потреб в коштах в сучасному стані соціально-економічного розвитку бюджетної установи та забезпечення збалансованість всіх фінансових планів є органічною складовою запровадження та

розвитку економічних методів управління в Україні відповідно до ринкових вимог.

Література:

1. Сафонова В. Є. Удосконалення фінансово-економічного механізму функціонування закладів вищої освіти в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 2 (11). С. 102–109.

2. Пігош В. А. Проблемні аспекти формування планових кошторисних показників бюджетних установ. *Економічний аналіз : зб. наук. праць*. 2014. Том 18. № 2. С. 201–209. ISSN 1993-0259.

3. Каленюк І. С. Критерії ефективності витрат на освіту. *Економічний часопис*. 2001. № 4. С. 40–42.

4. Александров В. Т., Ворона О. І., Германчук П. К. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах, державне замовлення та державні закупівлі. Київ : АВТ, 2004. 593 с.

5. Дем'яшин В. Удосконалення кошторисного планування в умовах бюджетного реформування. Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи. 2011. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27365/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD.pdf>.